

szükséges tárgyalás és módosítás tekintetéből a bizottsághoz visszaküldettek.

A könyvestermek és polczoknak letakarítása, valamint az egyes könyvek átvizsgálása a szünet alatt az A—D szakokra nézve végrehajtva lett.

Végül jelentem, hogy Lázár Béla segédkönyvtáros, anyakönyvvezetőnek kineveztetvén, 16 évi hűséges szolgálata után júl. 15-én a könyvtári teendőktől felmentetett és állásának betöltésére a pályázatot kiirattott.

A MAGYAR KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL NYILVÁNOS KÖNYVTÁRÁNAK ÉS TÉRKÉPGYŰJTEMÉNYÉNEK ÜGYKEZELÉSI ÉS HASZNÁLATI SZABÁLYZATA.

(Életbe léptetett Báró Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter 1898 január 2-án 8339/1897 eln. szám alatt kelt rendeletével.)

A magyar kir. központi statisztikai hivatal kebelében az 1897: XXXV. t.-cz. 4. §-a értelmében létesített nyilvános könyvtár- és térképgyűjtemény ügykezelésére és használatára vonatkozó szabályzatot — az 1890. évi október hó 2-án 3235. eln. sz. a. kelt kereskedelemügyi ministeri rendelettel megállapított könyvtári utasításnak egyidejűleg való hatályon kívül helyezésével — következőleg állapítom meg:

1. §. A magyar kir. központi statisztikai hivatal könyvtárának és térképgyűjteményének élén a könyvtárnok áll; a szükséges segéd-személyzetet a hivatal igazgatója osztja be.

Ugyancsak a hivatal igazgatója gondoskodik egy könyvtári bizottság szervezéséről s a könyvtári szakügyeket e bizottság meghallgatásával illetve javaslata szerint intézi.

2. §. A könyvtári személyzet a rendes hivatalos órák alatt a könyvtári helyiségekben köteles tartózkodni. E tekintetben elkövetett mulasztásokból eredhető károkért anyagilag felelős.

3. §. A könyvtár teljes könyvvállományának nyilvántartására a szakcsoportonkint s egy csoporton belül a szerzők vagy rendszők betűrendjében szerkesztendő katalógus szolgál. A csoportok beosztását a hivatal igazgatója határozza meg; ugyanő intézkedik a katalógusnak kellő számban való sokszorosításáról s esetleges árusításáról.

A katalógus minden tíz évben újból kiadandó.

4. §. A könyvtár állománya gyarapodhatik könyvekkel, füzetekkel, térképekkel, kéziratokkal stb.:

- a) vétel útján;
- b) csere útján;
- c) ajándék vagy hagyaték útján;

d) a magyar korona országaiban megjelenő, s az 1897. évi XXXV. t.-cz. 4. §-a alapján beszolgáltatandó könyvek köteles példányai által.

5. §. Könyvek vásárlását — a költségvetésileg engedélyezett hitel korlátain belül s a magyar kir. központi statisztikai hivatal ügyköre és ügyviteli szabályzatának 20. §-ában megállapított irányelvek szerint — a hivatal igazgatója rendeli el; a könyvtárnok kötelessége a világirodalom termékeit állandóan figyelemmel kíséni, a könyvtár céljainak megfelelőkről jegyzéket készíteni, s ezt a hivatal igazgatójának havonként bemutatni.

Mindennemű, a könyvtár részére történt megrendelés nyilván tartandó, hogy a költséghitel állása mindenkor pontosan megállapítható legyen.

6. §. Csereviszony megindítására — a m. kir. központi statisztikai hivatal ügyköre és ügyviteli szabályzatának 27. §-a értelmében — a hivatal igazgatója jogosult; a könyvtárnok állandóan ellenőrzi a csereviszonyból eredő könyvek szabályos befolyását, indítványt tesz a fennálló csereviszony megszüntetésére, vagy a hol ajánlatosnak mutatkoznék, újnak megindítására.

A köteles példányok beszolgáltatását és kezelését a kereskedelemügyi m. kir. minister külön rendeletben szabályozza.

7. §. A könyvtár összes gyarapodásáról könyvtári napló vezetendő, melybe a könyvek — beérkezésök sorrendjében — följegyez tetnek. A könyvtári naplónak a következő adatokat kell tartalmaznia: *a)* évi folyószám; *b)* a bevételezés ideje (hó és nap); *c)* az esetleges kísérő, utalványozó stb. okmányok ügyszáma; *d)* a könyv címe és szerzőjének neve; *e)* darabszáma (kötet, füzet, egyéb, összesen); *f)* a forrás megnevezése, a honnan s a mód, a hogyan a könyv szereztetett (vétel: mely czégtől; csere: mely hivaltaltól; ajándék vagy hagyaték: mely testülettől, intézettől, vagy magánostól; köteles példány: mely nyomtatótól, illetőleg kiadótól; *g)* a könyv könyváruai, esetleg becslés útján megállapított értéke, a könyv szerzésének címe szerint részletezve; *h)* a csoport jele, melyre beosztott; *i)* a katalógusban nyert tételszáma; *k)* jegyzet.

A könyvtári napló mindig a mult évi könyvállománnyal kezdendő, minden oldal az előző oldal összegével nyitandó meg, hogy a könyvtár teljes állományáról és értékéről bármikor meggyőződést lehessen szerezni.

8. §. A könyvtári állomány csökkenéséről külön kiadási napló vezetendő. A könyvtári naplóba már bevezetett könyvek csak tiz évenként, a katalógus újra szerkesztésekor, a hivatal igazgatójának rendeletére selejtezhetők ki.

A kiselejtezett könyvek jegyzéke azonban — azok értékének feltüntetésével — a kereskedelemügyi ministerhez felterjesztendő.

9. §. A könyvtári naplóval egyidejűleg készítendő a cévduka-katalógus, melyre a könyv teljes címét, szerzője, kiadója nevét, a kiadás helyét és évét, a napló tételszámát, a csoport jelét, a katalógusban nyert számát, a könyv értékét, szerzési címét, alakját és a

kötés minőségét kell rávezetni. A czédula-katalógus alapján kell helyesbiteni — havonkint legalább egyszer — a csoportonkint kötetekbe foglalt s egy csoporton belül a szerzők nevének vagy a rendszóknak betürendjében szerkesztett nagy katalógust. Az évi gyarapodás jegyzéke sokszorosítható.

10. §. A könyvtárnok tartozik pontos nyilvántartásokat vezetni a könyvtárnak járó cserepéldányokról és folyóiratokról; azoknak rendes időben való beérkezését figyelemmel kíséreni, az esetleg ki-maradó példányokat megsürgetni.

11. §. A könyvtárnok folytonos összeköttetésben áll a budapesti nyilvános könyvtárakkal, könyvkereskedőkkel, ódondászokkal, hogy arra nézve javaslatot tegessen, hogy mely könyvek volnának beszerezhetők, vagy ha a hivatalnak valamely műre csak rövid használatra volna szüksége, a nyilvános könyvtárakat vehesse igénybe.

12. §. A könyvtár gyarapodásáról évnegyedenként — legkésőbb az évnegyed végét követő hónap 20-ik napjáig — számadás terjesztendő be a kereskedelemügyi m. kir. ministerium számvevőségéhez. A számadás tartalmazza a befolyt könyvek kötet-számát, értékét — vétel, csere, ajándék vagy hagyaték révén és köteles példányok szerint részletezve. A számadáshoz eredetiben — egyuttal folyósítás végett — melléklendők a könyvtárúsi számlák.

A folyóiratok az év végén vezetettvén be a könyvtári naplóba, azokról számadás legkésőbb a következő év január havának végéig terjesztendő fel.

13. §. A betérjesztett számadásokat a kereskedelemügyi m. kir. ministerium számvevősége átvizsgálja, s vizsgálatának eredményéről a hivatalt értesíti. Jogában áll a számadások helyességéről helyszini felülvizsgálat útján meggyőződést szerezni.

14. §. A hivatalhoz érkező fülös példányok a könyvtári naplóba rendszerint nem zettetnek be, s külön kezelésbe veendők. Másodpéldányok lehetőleg a zágrábi kir. országos statisztikai hivatal, esetleg a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium könyvtárának juttatandók; további fülös példányok időnkint kiselejteztetnek. Gondoskodni kell azonban arról, hogy oly művek, melyek kiváló belbecsnel bírnak, vagy tartalmoknál fogva sűrűn használtatnak, a könyvtárban két, esetleg több példányban is őriztessenek.

15. §. A statisztikai hivatal egyes osztályainak rendes segéd-könyv-szükséglete nem a könyvtár részére megállapított hitelből, hanem az irodai átalányból fedezendő. Ily segéd-könyvek beszerzéséről és használatának módozatairól a hivatal igazgatója saját hatáskörében intézkedik.

16. §. A könyvtár kétféleképen használtatik, úgymint: 1. a könyveknek és térképeknek az olvasó-teremben használata; 2. könyvek kikölcsönzése által.

17. §. A könyvtár olvasó-terme nyitvatartásának napját és

óráját a hivatal igazgatója határozza meg, s ennek megfelelő módon való közzétételéről gondoskodik.

Julius hó 1-től augusztus 31-ig — a könyvtár rendezése miatt — a könyvtár a közönség előtt zárva van.

18. §. A könyvtárnok előtt ismert, vagy a hivatal valamely tisztviselője által bevezetett egyének az olvasó-termet minden igazolás nélkül látogathatják; más egyének ellenben foglalkozásukat vagy társadalmi állásukat kellően igazolni tartoznak.

A könyvtárnok jogosítva van azok számára, kik az olvasó-termet gyakrabban használni akarják, az előbbi pontban foglalt feltételek alapján egy polgári évre érvényes állandó igazoló-jegyet kiállítani.

19. §. Az olvasó-terembe lépés előtt a kalap, esetleg bot, esernyő vagy felöltő a szolgálta őrizetére bízandók, a ki az átvett ruhadarabokat díjtalanul tartozik kezelni.

Az olvasó-teremben a könyvtári személyzet egy tagja a látogatónak kérésre kérésre szolgáltat ki. A kérésre az olvasásra kikért könyv vagy könyvek címe, szerzőjének neve, csoportjele és száma az olvasó-asztalon levő katalógusból irandó ki; a kellően kitöltött kérésre a könyvtári személyzet egy tagjának nyújtandó át, a ki a kívánt könyvet kikeresteti és — a kérésre visszatartása mellett — átadja.

A mennyiben a katalógus elég tájékoztatást nem nyújtana, a könyvtári személyzet szóbeli felvilágosításokat és útmutatásokat nyújt.

20. §. Egyszerre csak egy munka, és rendszerint csak egy kötet vehető ki; midőn azonban valamely munkának sikeres használata, vagy a tudományos cél több könyv igénybevételét teszi szükségessé, ez is megengedtetik.

Czímtárak — címek tömeges kiírása végett s üzleti célra — nem adatnak ki.

21. §. Az olvasó-teremben dohányozni nem szabad; hangosan beszélni, az olvasókat járás-kelés vagy egyéb lárma által zavarni tilos.

22. §. A használt könyv épségeért a kivevő felelős. Munka közben tintát használni, a térképeket átrajzolni nem szabad.

23. §. Használat után a könyvet a könyvtári személyzet egyik tagjának kell visszaadni, a ki a megfelelő kérésre a könyv visszaadását, az olvasó szemeláltára, kelettel ellátott könyvtári bélyegzővel tanúsítja. Ha az olvasó újabb könyveket kíván, új kérésre állít ki. Egymásután többféle könyv kiadása csak akkor tagadható meg, ha a kívánalmak teljes rendszertelenségét és kapkodást árulnak el.

24. §. Távozás előtt az olvasó nevét és állását egy visszatérőlapra, jegyzi fel, melyet a könyvtári személyzet illető tagja, ha a használt könyvek visszaszolgáltatásáról meggyőződött, napi bélyegzővel bélyegez le és kézjeggyel lát el. Az így lebélyegzett visszatérőlap szolgál az olvasó igazolásául a könyvtárból való távozásra:

a szolgálja a ruhatári darabokat csak ezen visszatérőlap és a ruhatári jegy ellenében szolgáltatathatja ki.

25. §. Ha a statisztikai hivatalnak hivatalos használatra valamely könyvre szüksége van, ez — ha éppen az olvasóteremben használatban volna is — azonnal bekövetelhető.

26. §. A ki az olvasó-teremben rendetlenül és zavarólag viseli magát, azt a könyvtári személyzet rendreutasíthatja; ismétlődés esetén a könyvtárnok vagy helyettese a könyvtár használatától eltilthatja. A ki a használt könyveket megrongálja, kártérítéssel tartozik, s azonkívül szintén eltiltható a könyvtár látogatásától.

27. §. A m. kir. központi statisztikai hivatal könyvtárából könyveket házi használatra kikölcsönözhetnek:

a) a m. kir. központi statisztikai hivatal tisztviselői;

b) a nemzeti múzeumnak, az egyetemi és akadémiai könyvtárnak és az országos levéltárnak azon tisztviselői, kiket a nevezett intézetek igazgatósága, mint tudományos buvárlattal foglalkozó egyéneket megjelöl;

c) a m. kir. központi statisztikai hivatal díjnokai és egyéb ideiglenes alkalmazottai, ha térítvényöket az ügyosztályvezető látta-mozza, s érték a felelősséget elvállalja;

d) kivételesen azonban mások is, a kiknek a hivatal igazgatója a könyvek kikölcsönzésére — biztosítékkal vagy a nélkül — engedélyt ad.

28. §. Minden kikölcsönzött könyvről térítvény adandó, mely tartalmazza a könyv teljes címét, szerzője nevét, kiadásának évét, alakját, csoport- és katalógus-számát, kötésének minőségét, a kikölcsönző névaláírását, állásának és lakásának följegyzését, az esetleg letett biztosíték összegét, a kikölcsönzés napját, határidejét, s végül azt a záradékot, hogy a könyv elkallódása vagy megsérülése esetén a kikölcsönző a szenvedett kárt megtéríteni tartozik, alávétvén magát a m. kir. központi statisztikai hivatal által szabadon választandó bíróság sommás ítéletének.

29. §. Egy hónapnál hosszabb időre könyvet kikölcsönözni nem lehet. Ha egy hónap elteltével a könyv kikölcsönzésére más elő nem jegyeztetett, a könyv másodsorra — de legfeljebb egy hónapi időtartamra — újból kivehető.

Ha a statisztikai hivatalnak hivatalos használatra valamely könyvre szüksége van, ez, ha a kikölcsönzésre kitűzött határidő nem járt volna is le, azonnal visszakövetelhető.

30. §. Unikumok, kéziratok, nehezen megszerezhető könyvek csak kivételesen, külön méltánylást érdemlő esetekben, a hivatal igazgatójának esetről-esetre adott engedélyével kölcsönözhetőek ki.

Vidékre való kikölcsönzésnél a hivatal igazgatójának engedélye szintén esetről-esetre kikérendő.

31. §. A könyvtárnok a kikölcsönzésekről a hivatal igazgatója

által meghatározott jegyzéket tartozik vezetni. Az ily jegyzékekből ki kell tűnnie annak is, hogy a könyvek beszolgáltatására kitűzött határidők mikor járnak le, s egy-egy kikölcsönzőnek mely könyvek adattak ki.

Ha a könyv a kitűzött határidőre nem szolgáltatnék vissza, a könyvtárnok felszólítja a kikölcsönzött a könyvnek haladéktalan való beszolgáltatására. Sikertelen intés után tartozik azonnal megindítani a birói eljárást a könyv árának megtérítése iránt.

32. §. A kikölcsönzés alatt megsérült vagy hiányossá vált könyveket a kikölcsönző eredeti sértetlen állapotban tártozik vissza-szolgáltatni. Ha ez nem lehetséges, az okozott kárnak — biróilag is érvényesíthető — megtérítésére köteles.

33. §. Hivatalon kívüli kikölcsönzéseknél egyszerre legfeljebb csak tizenöt kötet adható ki.

34. §. Jelen szabályzat azonnal hatályba lép; a könyvtár azonban a közhasználatnak csak 1898. évi szeptember hó 1-én adatik át.

Budapesten, 1898. évi január hó 2-án.

Báró Dániel s. k.

kereskedelemügyi m. kir. minister.